

ТАҚРИЗИ

Муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Шарифова Лайлӣ Абдуллоевна дар мавзуи «Шароитҳои педагогии ташаккули арзишҳои маънавий-ахлоқии донишҷӯён дар муҳити муосири таълимию тарбиявии коллеҷҳои техникӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот.

Мавзуи диссертатсияи Шарифова Лайлӣ, ки ба ташаккули арзишҳои маънавий-ахлоқии донишҷӯён дар муҳити муосири таълимию тарбиявии коллеҷҳои техникӣ бахшида шудааст, дорои ҷанбаҳои тарбиявӣ буда, барои ба камол расонидани ҷавонони имрӯза нақши назаррас дорад.

Муаллиф мубрамияти мавзуи таҳқиқотро шарҳ дода, чунин баён менамояд, ки дар ҳама даври замон вазифаи асосии ҳар халқу миллат, тарбия намудани наврасону ҷавонон на танҳо ба роҳи мустақили ҳаёт, балкӣ шиносоии онҳо ба арзишҳои маънавий-ахлоқӣ, ҳудогоҳиву ҳештаншиносӣ ва омӯзишу аз худ кардани мероси пурғановату баландмазмуни муттафакронии гузаштаву имрӯз маҳсуб меёбад.

Масъалаи тарбияи арзишҳои маънавий-ахлоқии насли наврас баъди соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз масъалаҳои асосӣ ба ҳисоб меравад. Зеро дар баробари пешрафти иқтисодиёту иҷтимоиёт, ҳамзамон боло бурдани маънавиёт низ зарур арзёбӣ мегардад. Зикр бояд намуд, ки дар баробари пошхӯрии иттиҳоди Шӯравӣ ва ба даст овардани истиқлоли давлатӣ дар Тоҷикистон таъсири ихтилофҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ дар солҳои 90-уми қарни гузашта боис гардид, ки тарбияи арзишҳои маънавий-ахлоқӣ дар шури ҷавонон ва наврасон як андоза коста гардад.

Диссертант қайд мекунад, ки тарбияи маънавий-ахлоқӣ, ин таъсир ба дунёи маънавии шахс буда, дар замири инсон сифатҳои фаҳмиши зебой, ростқавлӣ, адлу инсоф, росткирдорию бомаърифатиро ба вучуд меорад. Гояҳои асосии арзишҳои маънавий-ахлоқӣ, ин некию нақӯкорӣ, поквичдонӣ ҳурмату эҳтиром ба калонсолон, тарбияи башардӯстию олиҳиматӣ ва дигар

хислатҳои начоби инсониро дар бар гирифта, дигар унсурҳои тарбия аз он маншаъ мегиранд.

Имрӯзо раванди нави таърихӣ бар души насли ҷавон, бахусус, донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ва олии Тоҷикистон вазифаҳои судманду басо мураккабро гузоштааст. Тарбия намудани ҷавонон дар руҳияи ватандӯстию хештаншиносӣ, ҳудогоҳии миллӣ, омӯзиши илмҳои дақиқу муосир боиси он мегарданд, ки ҷавонон нерӯи тавоноии арзишҳои маънавий-ахлоқиро дарк намуда, дар рафторҳои амалии худ истифода баранд.

Унвонҷӯ бамаврид баён намудааст, ки дар сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони сиҳибистиклолии кишвар ба масъалаи ҷойгоҳи арзишҳои маънавий-ахлоқӣ дар ҷомеа тавачҷуҳи зиёд дода мешавад. Ин аст, ки бо маром ҷашн гирифтани солрӯзи мутафаккирони бузурги ахлоқу маънавияёти ниёгон, инчунин, озмунҳои “Тоҷикистон - Ватани азизи ман”, “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” ва «Илм - фурӯғи маърифат» баргузор карда мешавад, ки ин далели дигари интиҳоби дурусти мавзӯи мазкур барои омӯзиш мебошад.

Инчунин, муаллиф қайд мекунад, ки таҳқиқоти мазкур бо Барномаи миллии рушди иҷтимоии ҷавонон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2019-2021 ва Барномаи давлатии тарбияи ватандӯстӣ ва таҳкими ҳуввияти миллии ҷавонон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022, инчунин бо нақшаи дурнамои корҳои илмӣ-таҳқиқотии шӯъбаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи А. Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022 бевосита иртибот дошта, бо мақсади мусоидат дар амалисозии онҳо интиҳоб ва коркард шудааст.

Муҳаққиқ навгонии илмӣ таҳқиқотро дар чунин қисматҳо баён намудааст:

– хусусиятҳои махсуси ташкили корҳои тарбиявӣ оид ба ташаккули арзишҳои маънавий-ахлоқии донишҷӯёни коллеҷҳои техникӣ ошкор карда шуданд;

- меъёр ва нишондиҳандаҳои ташаккули арзишҳои маънавий-ахлоқӣ, сатҳи ташаккули сифатҳои маънавий-ахлоқӣ ва теологияи рушди тарбияи маънавий-ахлоқии донишҷӯёни коллеҷҳои техникӣ дар раванди корҳои тарбиявӣ ошкор ва таҳқиқ карда шуданд;
- шароитҳои педагогии ташаккули арзишҳои маънавий-ахлоқии донишҷӯёни коллеҷҳои техникӣ аз ҷиҳати назариявӣ муайян ва асоснок гардиданд;
- қобилият интихоби арзишҳои маънавий-ахлоқӣ аз ҷониби донишҷӯён дар раванди корҳои тарбиявӣ муайян карда шуданд;
- амсилаи умумии барномаи махсуси педагогӣ ҷиҳати дар донишҷӯёни коллеҷҳои техникӣ ба вуҷуд овардани тасаввуроти амиқ оид ба арзишҳои маънавий-ахлоқӣ тарҳрезӣ ва татбиқ карда шуд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки:

- мавқеи самараноки истифодаи самараноки корҳои тарбиявӣ, дарки арзишҳои маънавий-ахлоқӣ мутобиқ бо замони муосир роҳандозӣ гардидааст;
- шартҳои педагогии ташаккули сифатҳои ахлоқӣ вобаста ба арзишҳои миллӣ бо назардошти Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шуданд;
- мақсади асосии ташаккули арзишҳои маънавий-ахлоқии донишҷӯёни коллеҷҳои техникӣ зимни мақсаднок ба роҳ мондани корҳои таълимиву тарбиявӣ муайян карда шудааст;
- дар ҷараёни ташкилу ба роҳ мондани корҳои тарбиявӣ аз технологияи пешқадами муосир барои мукамал намудани таъсирбахшии тарбияи маънавий-ахлоқии донишҷӯён тадбирҳои судманд андешида шудааст.

Ба андешаи диссертант аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки маводи мушаххасе таҳия шудааст, ки аз таъминоти методии шароити педагогӣ иборат буда, татбиқи он имкон медиҳад ташаккули арзишҳои маънавий-ахлоқии донишҷӯён дар шароити муосири муҳити тарбиявии коллеҷ ташаккул дода шавад. Ҳамчунин мавқеи шахсии муаллифи таҳқиқот оид ба

чанбаи ҷустуҷӯ намудани воситаҳои самараноки технологияҳои ба мақсад мувофиқи дар донишҷӯёни коллеҷҳои техники ташаккул додани арзишҳои маънавӣ-ахлоқӣ муайян карда шуд. Заминаҳои педагогии дар донишҷӯён ташаккул додани арзишҳои маънавӣ-ахлоқӣ бо назардошти шавқу рағбати ботинӣ, худрушдиҳӣ ва мақсадгузорӣ барои дастёбӣ ба ҳадаф ва вазифаҳои гузошташуда муайён карда шуд. Инчунин, ҳамгирии шуури ахлоқӣ ва рафтори донишҷӯён бо мақсади аз ҷониби онҳо аз худ намудани арзишҳои маънавӣ-ахлоқӣ ба даст оварда шуд.

Бояд зикр кард, ки дар баробари муваффақиятҳои, ки диссертант ҳангоми пажӯҳиши илмӣ ба даст овардааст, баъзан камбудихо низ ба ҷашм мерасанд:

1. Ақидаҳои муаллиф дар баъзан ҳолатҳо такроран омаданд.
2. Ҷумлаҳои носоҳеҳ дида мешаванд, ки андешаи диссертантро ба пуррагӣ ифода намеkunанд.
3. Хатогиҳои грамматикӣ ва техникӣ ҷой доранд.

Ишора бояд кард, ки камбудихои ҷойдошта бартарафшаванда буда, ба арзиши диссертатсия таъсир намерасонанд.

ХУЛОСА

Диссертатсияи Шарифова Лайли Абдуллоевна, ки ба ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқии донишҷӯён дар муҳити муосири таълимию тарбиявии коллеҷҳои техники бахшида шудааст, илман асоснок карда шуда, пешниҳод гардидааст.

Автореферат мундариҷаи асосии диссертатсияро дар бар гирифта, ба мӯҳтавои он созгор мебошад.

Диссертатсия бо забони тоҷикӣ таълиф шуда, ҷобачогузори қисматҳои он ба пуррагӣ ба талабот ҷавобгӯ буда, баъди ҳар як боб хулосаҳо бароварда шудааст.

Аз натиҷаҳои пажӯҳиш 8 мақолаи илмӣ, ки 5-тои он дар маҷаллаҳои тақризшаванда рӯйи ҷоп омадаанд, нашр гардидааст.

Диссертатсияи Шарифова Лайли Абдуллоевна дар мавзуи «Шароитҳои педагогии ташаккули арзишҳои маънаві-ахлоқии донишҷӯён дар муҳити муосири таълимию тарбиявии коллеҷҳои техникӣ» баанҷомефта ҳисобида шуда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот сазовор мебошад.

Муқарризи расмӣ: номзоди илмҳои педагогӣ, муаллими калони кафедраи психология ва сотсиологияи идоракунии

Академияи идоракунии давлатии назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Табаров Нурулло С.

03.11.2022

Маълумот барои тамос:

Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кӯчаи А.Ҷомӣ, 32.

Тел: 904030934. E-mail: nurullo.tabarov@mail.ru.

“Имзои Табаров Нурулло Сафаралиевичро тасдиқ мекунам”

Сардори раёсти кадрҳо ва корҳои махсуси

Академияи идоракунии давлатии назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Бобозода Одил